

HÖGSTA DOMSTOLENS DOM

Mål nr

meddelad i Stockholm den 28 oktober 2003

T 1477-02

KLAGANDE

Hotell du Nord Aktiebolag, 556251-9032, Box 62, 581 02 LINKÖPING

Ställföreträdare: O. S.

MOTPART

Svenska artisters och musikers intresseorganisation (SAMI), 702000-0803,

Döbelnsgatan 3, 111 40 STOCKHOLM

Ombud: advokaten M. S.

SAKEN

Ersättning enligt 47 § lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och
konstnärliga verk

ÖVERKLAGADE AVGÖRANDET

Svea hovrätt, avd. 2, dom den 11 mars 2002 i mål FT 564-00

DOMSLUT

Med ändring av hovrättens dom i själva saken bestämmer Högsta domstolen det

belopp som Hotell du Nord Aktiebolag har att utge till SAMI till fyrahundrafyrtionio (449) kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen å 2.993 kr från den 17 april 1997 till den 6 juli 1997 samt å 449 kr från den 7 juli 1997 till dess betalning sker.

Högsta domstolen upphäver tingsrättens dom beträffande rättegångskostnaderna (punkten 2 i tingsrättens domslut).

Med ändring av tingsrättens dom beträffande inkassokostnader (punkten 3 i tingsrättens domslut) förpliktar Högsta domstolen Hotell du Nord Aktiebolag att ersätta SAMI för inkassoåtgärd med etthundrafemtio (150) kr och för betalningspåminnelse med fyrtiofem (45) kr.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

Hotell du Nord AB har yrkat att SAMI:s talan skall ogillas samt att Hotell du Nord AB skall befrias från skyldigheten att ersätta SAMI för rättegångskostnader vid tingsrätten.

SAMI har bestritt ändring.

DOMSKÄL

Målet rör ersättning enligt 47 § upphovsrättslagen (1960:729) för vidareändring av ljudupptagningar i radio och TV. Bestämmelsen utgör en inskränkning i ensamrätten enligt 45 och 46 §§ samma lag beträffande användning av ljudupptagningar för offentligt framförande och de utövande konstnärerna och framställarna har i sådana fall enbart en ersättningsrätt. Gentemot den som vidareutsänder ljudupptagningar kan ersättningsrätten endast göras gällande av organisationer

som företräder ett flertal svenska utövande konstnärer eller framställare. I praktiken är det SAMI som i detta avseende företräder de utövande konstnärerna.

Bakgrunden till tvisten är att Hotell du Nord AB för år 1996 betalat endast en del av det av SAMI fakturerade beloppet för vidareändning av ljudupptagningar i radio och TV på hotellrum.

Hotell du Nord AB har mot SAMI:s krav invänt att den begärda ersättningen är oskälig. Hotell du Nord AB har därvid åberopat att hotell som är anslutna till Sveriges hotell- och restaurangföretagare (SHR) betalar en lägre ersättning än den som SAMI begär av Hotell du Nord AB, som inte är medlem av SHR. Skillnaden uppgick år 1996 enligt Hotell du Nord AB till 91 öre per uthyrd natt och rum. Det belopp som Hotell du Nord AB har betalat motsvarar den ersättning som de hotell som är anslutna till SHR betalar. Hotell du Nord AB har anfört att SAMI missbrukat sin dominerande ställning genom att tillämpa olika priser beroende på om hotellet är medlem av SHR eller inte.

Mellan SAMI och Hotell du Nord AB fanns inte något särskilt avtal om storleken på den ersättning som skulle utgå för vidareändning enligt 47 § andra stycket upphovsrättslagen. Ersättningen skall då bestämmas till belopp som med hänsyn till samtliga omständigheter kan anses skäligt (jfr NJA 1968 s. 104).

Av utredningen i målet framgår att den tariff enligt vilken Hotell du Nord AB har fakturerats var ett resultat av förhandlingar mellan SAMI samt Hotellförbundet och Restaurangförbundet, vilka senare slogs samman och bildade SHR. Det får normalt anses föreligga en presumtion för att en sådan med representativa branschorganisationer framförhandlad tariff är skälig och att det åligger den som påstår motsatsen att bevisa sitt påstående.

Mellan SAMI och SHR gällde emellertid ett avtal som gav SHR ett lägre pris genom en s.k. paketrabatt vilken SHR fördelade mellan hotell, restauranger och diskotek som var medlemmar av SHR. Ett motsvarande rabattavtal ingicks mellan SAMI och SHR:s föregångare redan i samband med att tariffen förhandlades fram. Den tariff enligt vilken Hotell du Nord AB fakturerats har alltså i praktiken endast tillämpats i förhållande till företag som inte är anslutna till de förhandlande branschorganisationerna. SAMI har således använt två olika ersättningssystem med skilda ersättningsnivåer.

Helt oberoende av om denna differentierade prissättning kan anses ha innefattat missbruk av en dominerande ställning i konkurrenslagstiftningens mening får det under sådana förhållanden anses ankomma på SAMI att visa att den högre ersättning som SAMI begärt av Hotell du Nord AB ändå är skälig.

SAMI har anfört att den totala rabatten till SHR var något lägre än skillnaden mellan tariffen (1 kr 76 öre per uthyrd natt och rum) och det pris som SHR-anslutna hotell betalar (85 öre per uthyrd natt och rum). Vidare har SAMI gjort gällande att rabatten motsvaras av minskade administrationskostnader och andra fördelar för SAMI. Hotell du Nord AB har bestritt detta. SAMI har redogjort för i vilka avseenden kostnaderna har minskat och har uppgett att besparingen uppgår till i vart fall 700.000 kr per år. Någon utredning som styrker dessa påståenden har inte åberopats. Varken tariffavtalet eller rabattavtalet har presenterats i målet och det framgår inte ens hur stor rabatten är. Även om rabattavtalet otvivelaktigt innebär fördelar för SAMI som medför lägre kostnader och motiverar en viss rabatt finns det inte tillräckligt underlag för antagande att besparingen uppgår till omkring hälften av det pris som SAMI annars tar ut.

Med hänsyn till det anförda kan SAMI inte i målet anses ha visat att ersättningen enligt tariffavtalet är skälig.

I hovrättens dom har antecknats att Hotell du Nord AB som i och för sig skälig ersättning har vitsordat en kr per uthyrd natt och rum. I avsaknad av underlag för skälighetsbedömningen finns det inte anledning att bestämma ersättningen till ett annat belopp.

Med hänsyn till utgången i målet bör vardera parten stå för sina rättegångskostnader vid tingsrätten och ersättning inte utgå för mer än ett inkassobrev.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Lars K Beckman, Munck, Victor, Dahllöf och Lindeblad (referent)

Föredragande revisionssekreterare: Bergkvist